

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kn.
félvre . . . . . 6 „
negyedévre . . . 3 „
Egy szám ára: 24 fr.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 14 fr.
többször közölve 10 fr.
Bélyegdíj: külön 60 fr.

Tartalom: Főtiszt. és mélt. Baltik Frigyes püspök urnak ker. felügyelőt igató beszéde. — Méltóságos Laszkáry Gyula dunáninneni evang. egyházkerületi felügyelő szakfoglaló beszéde. — Commentár és védekezés. (Stettner Gyula.) — Belföld. — Vegyések. — Pályázatok.

Főtiszt. és mélt. Baltik Frigyes püspök urnak ker. felügyelőt igató beszéde.

Az Atyának, a Fiunak és a Szent Lélek Istennek nevében. Amen.

„Te néked áldozom hálaadásnak áldozatjával és az úrnak nevét segítségül hívom. Az én fogadásimat megadom az úrnak majd az ő egész népe előtt. Az úr házában pitvarában, te közepetted óh Jeruzsálem. Dicsérjétek az Urat.“ (116. Zsolt. 17—19.)

Kedves vala ősrégi időktől fogva Krisztus követőinek a 116. zsoltár; énekelték azt az Úr házában mint dicséretet, a martyrok gyakran e szent ének éneklése mellett vették magokra az Úr keresztjét, még az Úrban elhaltak sirjánál is erőt vettek a hívők e szent igéből. Tudjuk, maga a nagy Apostol korinthusi leveleiben (II, 4.) e zsoltár szavaival vallja hitét; s valóban a hitvallás és az Istenben vetett bizalom, a hit és a szeretet a szent leczkének fő alkatrészei.

Az Úrban tisztelt atyámfiai s kerületi felügyelőnk! Legyen a zsoltár a te éneked is ama nagy utadon, a melyre léptél ma, midőn a dunáninneni ág. hitv. evang. egyházkerület felügyelői hivatalát elfoglalod. Dicsérje lelked Uradat, ma te magadon, az ő egész népe előtt, az Úr házában pitvarában, velünk, a kik ma veled szent frigyét kötnek az Úr színe előtt.

Dicsérjed uradat úgy, a mint a zsoltáriró azt tette:

- 1) Áldozál hálaadásnak áldozatával az Úrnak.
- 2) Hívjad segítségül az Úrnak nevét.
- 3) Add meg fogadásodat az Úrnak.

1. Áldozál hálaadásnak áldozatával az Úrnak. A vallás terén fődolog az áldozat. Az ember Istene előtt áldozattal jelenik meg s engesztelést keres. A keresztyén vallásnak is főkincse az áldozat; de ama egyedüli áldozat, a melyet Istennek Fia, Jézus Krisztus, a keresztfán mi érettiünk hozott. Ebből fakad a

mi hittünk, s a mit azután mi áldozunk, az kedves áldozat Isten előtt, a töredelmes lélek; a hol ez bennünk megnyittatik Istennek szent lelke által, ott áldozik a mi szívünk az Úrnak hálaadásunk áldozatával.

Tisztelt atyámfia! A hitben erős lélekkel áldozál te is ma a hálaadásnak áldozatával az Úrnak. Nagy dolgot mivelte Veled az Úr! Kiválasztott téged, hogy, a ki eddig is nagy munkakörben álltál az Úr mezején, most a nagy dunáninneni ág. hitv. evang. egyházkerület vezetésében végezzed a nehéz, de magasztos munkát. A mi evangélikus egyházunk az egyetemes papság elvénél fogva az egyházi alkotmány alapján tágas tért nyit minden tagjának, hogy az egyház ügyeinek elintézésénél az egyházi kormányzatban tevékeny részt vehessenek. A felügyelői hivatal a mi egyházunkban oly intézmény, a mely által a gyülekezet saját körében maga magát igazgatja, hogy mindenek ékesen s jó renddel legyenek.

Ily kiváló hivatalnak az átvételénél, mondjad, tisztelt atyámfia, a nagy patriarchiával Istened színe előtt: „Kisebb vagyok minden te jótéteményeidnél és igazságodnál, melyet cselekedtél a te szolgáladdal“ (I. Mózes 32, 10.), mert nem nekiünk, hanem az Úr nevének adassék a dicsőség az ő irgalmasságáért és igazságáért. Ez a hívő lélek hálaadásának áldozata.

2. Hívjad segítségül az Úrnak nevét. Így teszi azt a zsoltáriró. Tudjuk az emberi erő gyarló és elégtelen: az egyház terén az Úrnak segítsége nélkül pedig az emberi munka meddő. Ha az Úr nem építi a házat, hijába fáradoznak azok, a kik azt építik. S kivált ezen egyházkerületben a ki dolgozni akar az Úrnak mezején, emelje szemeit az Úrnak hegyeire, honnét jönne neki segítség. Mert — nincs tagadás benne — ránk illik Nehémiás könyvének 4. része, t. i. meg kell építeni először a kőfalat, s a kőfal megé az erőtlenebb helyekre őrizőket kell helyezni, a ki pedig itt egy kezével épít, a másikkal a fegyvert tartania kell, a munka pedig felette igen sok és igen nagy, mert egymástól elszakadozva, egymástól

messze vagyunk. S a mint Nehémiás trombitájának a szava vala: „a mi Istenünk hadakozik érettünk,“ úgy mi is segítségül hívjuk az Úrnak nevét, mert, ismétlem, tisztelt atyámfia, a te munkád lesz ama nehémiási munka, hogy a falnak építésétől kell kezdened. Elválasztó fal legyen az? Nem és nem! Itt egyesíteni vagy hivatva és nem elválasztani. Ama kőfal az egy munkában egyesített testvérek védőfala legyen az, hogy az Isten városának falain belül csend és béke legyen az Isten országának építése művénél, az Úr szent gyülekezeteiben. Ezen építésnél a szegletkő a Jézus Krisztus, kiből az egész alkotmány szép renddel rakattatik, hogy legyen az Úrnak szent temploma, s legyünk Istennek szent hajléka lélekben.

Ezen munkánál, tisztelt atyámfia, legyen Néked segítségül az Úr, kiről valljuk: a mi segedelmünk az Úrtól!

3. Add meg fogadásaidat az Úrnak.

A te fogadásidat hivatalos eskiiben fogod tenni az Úrnak szent színe előtt. A fogadás megadása alatt a zsoltáriró a fogadásnak teljesítését érti: ezt érti nemes szived is. Fogadásid pedig abban foglak állani, hogy vallani és védeni fogod őseid, egyházunk hitét, védeni fogod az egyház jogait, szabadságát, alkotmányát, szabályzatait: mindazt megtartod és mások által megtartatod. A mi dicsőségesen uralkodó apostoli királyunkhoz, úgy is mint egyházunk legfelsőbb felügyelőjéhez és a hazához a hűséget megőrized. A kerületnek kötelékét szemben az egyetemes egyházzal fentartod, a többi testvér egyházkerületekkel az egyetértést ápolod, a más valláson levők irányában a türelmességet és testvériességet a közhaza javára bebizonyítod. Tudományos tanintézeteket és iskoláinkat, mint egyházunk szemefényét, gondjaidba zárod. Nemes fogadásidat áldásával kísérelje az Úr, hogy munkádnak gyümölcsét lássad. Úgy legyen! Amen.

Méltóságos Laszkáry Gyula dunáninneni evang. egyházkerületi felügyelő székfoglaló beszéde.

Tisztelt kerületi gyűlés!

A mily mélyen meghat a bizalom, melylyel engem a dunáninneni kerület felügyelőjévé megválasztottak, ép oly mélyen érzem ez állás súlyát és a felelőséget, mely e szép, de főleg ebben a kerületben nehéz állással jár.

Tudom én azt, hogy e kitüntetés nem érte bennem az egyént, hanem érte az irányt, melyek évek hosszú során működésem alatt az egyházi téren mindig követtem, s melylyel ezentúl is a tágabb működési körben lelkem egész erejével tántoríthatatlanul követni fogok.

Ez irány: az egyháziasság s a tiszta egyházi szellem fentartása és fejlesztése, megóvása attól, hogy ez bármi más mellék czélok utólrérésére használtassék fel, megakadályozása annak, hogy az egy-

ház köpönyege alatt az állam egysége, hazánk belbékéje s ebben a magyar nemzet hegemoniája ellen izgatás folytattassék.

Fentartása a maga teljes épségében egyház alkotmányunknak, autonómiánknek, melynél én szebb, szabadabb, szélesebb alapokra fektetett egyházalkotmányt nem ismerek, de mely csak úgy állhat fenn, ha az állam törvényeivel magát ellentétbe nem helyezi, hanem ezeknek keretén belől helyezkedik el.

És itt önökhöz fordulok egyházamnak világi tagjai, a mi autonómiánk az egyház világi tagjainak ép oly befolyást enged, ép oly jogokat ad az egyház adminisztrációjában, mint az egyháziaknak, ne hagyják el ezt a tért, ne hanyagolják el ezeket a jogokat, ezek századokon keresztül fejlődtek ilyenekké, — midőn egyházunk a hatalom által üldözöttet tehetősebb, hatalmasabb fiainak — oltalma alá menekült, s ezen fiai vagyonuk és életük kockáztatásával fentartották az egyházat, — a köteletség illetén teljesítése természetesen jogokat vont maga után, s ezek szállottak mi reánk; ismételve kérem én önöket, ne hagyják el ezt a tért, éljenek ezen jogaikkal, higgyék el, hogy aki törvényadta jogaival nem él, annak jogaival aztán mások élnek, és igen sokszor visszaélnek. Ha önök engem támogatnak, akkor én erős leszek és működésemnek meg lesz sikere, de ha önök elhagynak — úgy leszünk mint a vesszőköteg, mely együtt eltörhetetlen, de szétbontva, egyenként erős nem lehet.

Nehéz időknél néziünk kelébe, mélyen tisztelt kerületi gyűlés, főleg ebben a kerületben, mely különböző elemekből, több kerület alkatrészeiből alakított meg, hol még nincs meg az összetartozandóság érzése, — ezen érzést meghonosítani, fejleszteni képezendik egyik fő feladatomat, soha külömséget nem teendek a kerület egyes részei közt. — Addig, míg egy esperességnek voltam felügyelője, lehetett bennem particularizmus, de amint a kerület felügyelőjévé választattam, megszünt az teljesen s ép úgy fogom szolgálni még azon esperességek vagy egyházak érdekét is, melyek velünk ellentétes állást foglalnak el most, mint azokét, melyek velünk mindég egy úton haladtak, s ha ők erről meggyőződtek, ha itt fogjuk őket látni körünkben, velünk együtt érezve, együtt működve kerületünk és egyetemes egyházunk javán, az lesz egyházi működésemnek egyik legszebb napja.

Nem kicsinylem én a veszélyeket, melyek a most életbe léptetendő, úgynevezett egyházpolitikai törvények következtében egyházunkra várnak, melyek valljuk meg az igazat, egyházunkat sok megpróbáltatásnak viszik elébe; és mi még sem zárkozhatunk el azok elől, még sem foglalhatunk el velük szemben ellenséges állást, — mert nekünk protestánsoknak egyik létjogunk az, hogy minden szabadelvű intézménynek előharcosai legyünk, nekünk elől kell vinni a haladás és a felvilágosodottság zászlóját, és én bizom abban, hogy valaminth apáink fentartották az egyházat az üldözés napjaiban, — azoknak fiai is ki fogják azt vezérelni ezen veszélyek közül, ki

fogják vezérelni az újabb kor ferde tanai, — a vallás-talanság és a közöny hinárijából.

Ép azért kiváló gondot kell fordítanunk iskoláink fentartására és fejlesztésére, hogy azokban vallásos érzésű, hazafias szellemű, felekölt gondolkozású nemzedéket neveljünk, hogy a mint már azt itt egyszer e helyről jelezni szerencsém volt, meggyőzzük az államot a felől, hogy nálunk hívebb, odaadóbb fiai nincsenek, kik nagy áldozatokkal teljesítik kulturális feladatukat s ez által az állam ebbeli feladatának egy részét; — és ha ezt tesszük, megvagyok róla győződve, hogy az állam is nem csak oltalmába vesz, de támogatását sem tagadja meg tőlünk.

Sok itt a teendő mélyen tisztelt kerületi gyűlés, melyet elintézni, sok a baj, melyet orvosolni kell, de ha önök támogatnak, isten segítségével majd csak megküzdünk azokkal. Egy felől azonban biztosíthatom önöket, s ez az, hogy abban a pillanatban, a melyben látnám, hogy az önök bizalma megszűnt irántam, vagy hogy testi fogyatkozásom, avagy korom előhaladottságánál fogva nem vagyok képes többé azon tevékenységet kifejteni, melyre ez állásban szükségem van, egyáltalában: ha azon meggyőződésre jutnék, hogy működésem e kerületnek hasznára többé nem lehet — abban a pillanatban megválnék ez állástól bármily megtisztelő is az reám, hogy átadjam ezt erősebb — talán fiatalabb avagy hivatottabb vállalknak.

Ezzel önök bizalmát megköszönve a gyűlést megnyitom, s istenek szent nevében lássunk a munkához.

Commentár és védekezés.

„Brevis esse volo, — obscurus fio.“ — Meglehet, hogy megesik ez rajtam most is, a mint gesett e lapok 20-ik számában a „Belföld“ rovata alatt közzétett levelemmel. Épen e levél adott félreértésekre alkalmat. Többek nyilatkozatából értettem, hogy e levelet mintegy „a legújabb testamentom“ czime alatt megjelent cikkem visszavonásának vették. Én az ott mondottakból csakis azt az állítást vontam és vonhattam vissza, hogy a theol. akadémia viszonya az egyház hitvallásához az egyházmegyei és egyházkerületi gyűléseken „komoly megfontolás tárgyát“ fogná képezni. Ezt pedig annyival inkább tettem, miután a szerkesztő úr válasza az általam felvetett kérdésre a feleletet nyomban megadta volt. Ott olvasom ugyanis az akadémia szervezetének harmadik irányelve gyanánt a következőket: „A theol. akadémian egyházunk hitelveinek megtartása mellett teljes tanszabadság biztosítatik.“ Valamivel odább pedig e szavakat: „Nagyon jól tudja mindenkünk, mily itélet előtt kell megállania.“ — Véleményem szerint ebből joggal kiérthetem, hogy a theol. akadémia tanári kara felelősségének teljes tudatában az akadémia szervezetének harmadik irányelvét is szem előtt kívánja tartani. Ha pedig „egyházunk hitelvei“ értelmében elismeri, hogy hittüinknek és életüinknek egyedüli

zsinórmértéke a bibliában kijelentett Isten igéje, úgy a Jézus Krisztust „Isten egyszülött Fianak“ és „a mi Urunknak“ fogja vallani és így a legújabb testamentom örökségét át nem veheti. Kérdésemre e szerint teljesen megnyugtató választ nyervén, a kérdés maga, előttem kérdésnek lenni megszűnt.

Többi állításaimat megújítani szükségesnek nem láttam, miután azokat sem a szerkesztő úr, sem bárki más meg nem támadta. Még Gaál Mihály úr sem. — „A legújabb testamentom“ czimű cikkemben ugyanis a theol. akadémiaától egy hajszálnyival se követeltem többet (de talán annyit se), mint a mennyit ő e lapok 22-ik számában „Lelkészképzés és tanszabadság“ czimű cikkének utolsó bekezdésében követel. — A mit a „testületi meggyőződés“ ellen felhozott, azt cikkének végén maga megczáfolta. A többire nézve finom modoráról tanuskodó és gyengéd kiszólásoktól hemzsegő cikkét egyáltalában nem tekinthetem ellenem irányuló támadásnak. A mi ellen ő küzd, — az nem az én állításom; a mit ő visszautasít, — nem az én követelésem. Így a támadás ellen való védelmem is csak abban állhat, hogy nem védekezem. Cikkének csakis úgy találom némi magyarázatát, ha felteszem, hogy ő az én cikkemet figyelemmel el nem olvasta, — csak talán a szerkesztő úrnak arra adott válaszát és ebből reconstruálván a saját fantáziájában valami tényleg nem is létező lidérczfajtát, a képzeletében feltámadt ellenséget nagy bátran földre terítette. Ám legyen meg az a dicsősége!

Hogy akadémiai tanszékre mennyiben reflektálnak a „felszólaló urak“, — azt igen jól tudják Pozsonyban. Hogy dogmatikai vita provokálásától távol állók, azt is igen helyesen észrevették mások.

Béke velünk!

Stettner Gyula.

BELFÖLD.

A dunántúli egyházkerület iskolai nagybizottsága június 19-én tartotta évi rendes ülését Sopronban. Elnökök világi rézről: Ra d ó Kálmán ker. felügyelő, egyházi részről, mivel főt. püspök úr betegsége folytán jelen nem lehetett, K u n d Samu esperes voltak. Az iskolai nagybizottság ezen ülésén a következő ügyeket tárgyalta le:

Egy második iskolaszolga alkalmazását a lyceumnál helyben hagyta; F e h é r Soma tanárnak, ki betegsége folytán tanítani képtelen, rendes fizetését még egy évre folyósította s helyettesítéséről is gondoskodott a kerület terhére; két tanárnak, kik azon küldöttségben részt vettek, mely gr. Csákynek megköszönte, hogy a felekezeti tanárok nyugdíjaztatásáról gondoskodott, utiköltségeit utalványozta; a kiépült lyceumnak, az építő bizottság által a kerületnek történt átadását, tudomásul vette és Schreiner Károly dr. építő bizottsági elnöknek ügybuzgóságáért ismételtlen köszönetet szavaz. Elhatározta továbbá az iskolai nagybizottság, hogy a vízvezetési társulatnak a vízfogyasztásért járó díjat, felerészben a lyceumi közpénztár, felerészben pedig a tápintézet pénztára fizesse, s hogy a tanítóképezdei pénztár évi 60 frtot fizessen a lyceumi pénztárba azért,

hogy az új tornacsarnokot a tanítóképezdészek is használhassák.

Első fontosabb tárgyát képezte a bizottság tárgyalásának a lyceumi nagykönyvtár ügye. Egyházkerületünk ezen kincse eddig rendezetlensége folytán, hasznavehetlenül, parlagon hevert. Bancsó Antal, theol. tanár, könyvtárnok, időt s fáradságot nem ismerve rendezte azt, a katalógust elkészítette s indítványozza, hogy az két kötetben kinyomassék, hogy így a könyvtárban rejlő drága kincsek a közhasználatnak átadhatók legyenek. A bizottság lelkesedéssel járul az indítványhoz, 600 forintot szavaz meg ezen nemes célra még pedig $\frac{2}{3}$ részben a gymnáziumi, $\frac{1}{3}$ részben a theologiai pénztár terhére, s az első kötetnek még ez éven való kinyomatását elrendeli. Együttal az egyik iskolaszolgát s szükség esetén még egy napszámos alkalmazásának jogát is ráruházza, illetve rendelkezésére bocsátja Bancsónak, hogy a könyvtárt a nyári szünidőn át, a beszerzett új állványokon elhelyezhesse, s öt lelkes éljenzés között a 3 következő évre könyvtárosnak újból megválasztja.

Az ezredéves országos kiállításon a kerületi főiskola fényképészeti felvételeknek, úgyszintén a Müllner Mátyás által megírt s a jelen korig kiegészítendő történetének bemutatásával óhajtana részt venni s az ehhez szükséges költségeket az iskolai nagybizottság a megfelelő pénztárból folyósítja.

A tanítóképezdei tanári kar egy fontos indítvánnyal fordult az iskolai kisbizottsághoz, s ez pártolólág terjesztette ezen indítványt az iskolai nagybizottmány elé, hogy t. i. folyamodjék az egyházkerület a tanítóképezde részére államsegélyért. Ezen indítvány széles körökben nagy meglepetést okozott s mint elképzelhető nagy és beható vitára adott alkalmat. Ezen vitában háromféle nézet került felszínre. Az elsőt ő excellienciaja, a kerületi felügyelő úr képviselte aggodalmának adván kifejezést azon törekvéssel szemben, mely már az oly kitűnő értelemben egyházi szolgálatban álló intézeteink számára is, mint a tanítóképezdek, államsegélyt óhajt igénybe venni, miáltal azok egyházas jellegükből sokat vesztenének s mindinkább az állam befolyása alá jutnának. Mások az által vezéreltetve, hogy a folyton fokozódó tanítóhiány miatt a tanítóképezdei épület, az internátus nagyobbitása végett, okvetlenül kibővitendő, hogy így több növendéket lehessen befogadni, s tekintettel arra, hogy az intézet versenyképessé tévése végett még legalább 3 tanár alkalmazása okvetlenül szükséges; az ezekkel járó nagy költségek fedezésére pedig sem az egyházkerületi pénztár, sem az adókkal már amúgy is túlterhelt egyházközségek hozzájárulása nem remélhető: az államsegély feltétlen igénybevételét óhajtanák. Végül a harmadik csoport hajlandó államsegélyért folyamodni az épület megfelelő kibővítése végett, — de ezen segélyért csupán azt az engedményt volna hajlandó az állammal szemben tenni, hogy az internátusba, a többi egyházkerületekből is felvenne bizonyos meghatározott számú de csak evangélikus növendéket, míg bejáró tanulóikül más hitű ifjak is látogathatnák az intézetet. A tanárok alkalmazása s az intézet kormányzása és felügyelete körül azonban semmi néven nevezendő engedményt sem hajlandó tenni. A többség végül ezen harmadik álláspontra helyezkedett s ez irányban az államsegélyérti folyamodás határozatba ment.

E sorok íróját a határozatnak még ily alakban való kimondása is kellemetlenül érintette s meg vagyok róla győződve, hogy számosan lesznek a kerületben olyanok, kik velem együtt aggodalommal néznek a jövőbe. Az államsegély igénybevételének eddigi történetéből láthatjuk, hogy ha ma jogaink kis újját adtuk oda, holnap már karunkat kívánták érte s ki tudja meddig tart, míg az állam véglegesen ráteszi kezét középiskoláinkra. Annyi tény, hogy míg az államsegély igénybevétele előtt középiskoláink egyenlő buzgósággal ápolták a haza és az anyaszentegyház ügyeit és érdekeit, addig az államsegélyezés után sok helyen inogni kezd a helyes egyensúly és pedig nem az egyház javára. Ha ezen változás veszélyes hatást gyakorol már középiskoláink ifjúságára is, mennyivel nagyobb veszély rejlik egyházunkra nézve abban, ha tanítóképezdeinkben, hol eddig kizárólag egyházi fenhatóság alatt neveltünk az egyház és a haza részére, egyházas és hazafias tanítókat, szintén meginogna az állam segélyezés folytán az eddig egyházi fenhatóság alatt fenállt helyes egyensúly. Szünjünk meg végre valahára oly segélyt kérni, melynek jogfeladás az ára. Sürgessük szakadatlanul és hangosan az 1848. évi XX. tc. megvalósítását. Követeljük, hogy az állam törvényben biztosítson részünkre megfelelő évi segélyt s azt fordítsuk aztán részben és első sorban theologiai intézeteink és tanítóképezdeink korszerű berendezésére és fejlesztésére. A már ez éven nyert nagyobb államsegélyt pedig szintén ne fordítsa az egyház zsidók és pápisták részére fentartott jogakadémiára (Eperjes) és állam segélyben amúgy is részesülő gymnásiumokra (Selmecz), hanem fordítsa arra, a mire adták, egyházi célra, fordítsa inkább theologiaiunk s tanítóképezdeink segélyezésére. S. Ö.

(Folytatása következik.)

Nógrádi egyházmegye közgyűlése. — Losoncz, 1895. jun. 27. E napon tartotta nálunk a nógrádi ev. esperesség évi közgyűlést. Világi és lelkési rendű férfiak nagy számmal jelentek meg. Itt láttuk Beniczky Árpád, Br. Buttler Ervin, Körtvélyesi József, Csonka Zsigmond, Lehoczky Károly stb. egyházfelügyelőket. A gyűlést a losonczyi egyház énekkara egy jól sikerült négyes hangban kitűnően elzengett hymnus eléneklésével kezdte meg, melynek elhangzása után az ősz főesperes, Svehla János meghatározó imában áldást kér a tanácskozmányra. Utána az eddigi esperességi felügyelő Laszkáry Gyula úr vette át a szót, azon kezdve beszédét, hogy soha fájdalmasabban nem esett neki a szólás, mint e pillanatban, midőn a gyűlés megnyitásával egyszersmind bucsuznia is kell. Bucsuznia azon esperességtől, melyben egyházi hivataloskodását ez előtt 16 évvel kezdte, s a hol annyi barátság, szeretet, buzgóság támogatta őt tisztának teljesítésében. Egy van, a mi jelenleg érzett fájalmát enyhíti, az azon körülmény, hogy bár magasabb, nagyobb téren van kitűzve ezutáni működése, ő mégis az egyházmegye fia, tagja marad a jövőben, érdekeinek előmozdítását a többi egyházmegyék java eszközésével együttesen munkálандja. Kéri a gyűlés tagjait, hogy támogatásukra a jövőben nagyobb mérvben lévén szüksége — ajándékozzák meg ezentúl is az eddig tapasztalt bizalommal és szeretettel. Így reményli egyedül, hogy a mire őt a bizalom és Isten kegyelme elhívta — annak megfelelni képes leend. Ajánlja magát to-

vábra is az esperesség kegyébe s a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

E beszéd után riadó éljen hangzott fel, melynek elhangzásával a főesperes a következő jelentést olvasta fel:

Jelentés 1894/95. évről. Van szerencsém évi beszámolómat következőkben előterjeszteni. Tulajdonképen 15 évről kellene ma a nagytiszt. egyházmegyei közgyűlésnek beszámolni; mert 15 év óta viselem a nagytiszt. egyházmegye bizalmából s támogatása mellett a főesperesi hivatalt. 29 főesperesről tesznek említést évkönyveink. Elfogja azt nekem hinni a nagytiszt. egyházközgyűlés, hogy legkisebb tőkét sem kívánok csinálni azon esetleges körülményből, midőn évkönyveinkre hivatkozva, konstátalom, miszerint ily hosszú évek során elődeim közül egyszem szolgált a esperességet. Én nem is emliteném fel ezen körülményt, ha nem akarnám alkalmul felhasználni arra, hogy itt a nagyt. egyhm. közgyűlés színe előtt hálát mondjak mennyei atyámnak, kinek véghetetlen kegyelméből és jóságából történt ez, hogy én fogyatkozásaim és gyarlóságaim mellett is életemnek egy nagy részét (24 évet) áldozatul hozni s ha volt valami tehetség bennem, azt ezen nagytiszt. egyhm. szolgálatának szentelni, képes voltam és nem akarnám alkalmul felhasználni arra, hogy azon kitüntető bizalomért, mellyel egyházközségeink 4 ízben voltak kegyesek megajándékozni, s azon meg nem érdemelt támogatásért, mellyel ezen egyházmegye lelkészei és egyház felügyelői részéről tapasztalni szerencsés voltam most legnagyobb hálámat kifejezve, egyuttal arra kérem a nagyt. egyházmegyét, bocsássa el már szolgáját békességben és engedje, hogy reményilem már megérdemelt nyugalomba vissza vonulva, hátra lévő napjaimat azon egyházközségnek, melynek lelkésze vagyok, szentelhessem.

Különben ezen évek során egyházunk életébe és jövő évbe mélyen belenyúló alkotásoknak és változásoknak voltunk és vagyunk jelenleg is nemcsak tanúi, de részben tényezői is. Magyarhoni ág. hitv. ev. egyházunk zsinata a kerületek arányosítása céljából s érdekében egyházmegyénket régi otthonából a bányai kerületből, melyhez százados tradíciók által kötve volt, kikebelezve és a dunáninni egyházkerülethez csatolva, melynek kötelékébe a mult évi december 19-én Pozsonyban tartott ker. közgyűlésen felvételvén, most már a dunáninni kerületnek kiegészítő részét képezi.

Ez évek során kerültek felszínre az egyházpolitikai kérdések is, melyeknek nagy része már megoldást nyert, és a törvény erejére emelkedvén, ez év folyamán életbe fogtak lépni.

Ez évek során lettek a tanügy felvirágoztatása érdekében is nemcsak meghezva, de foganatosítva is oly törvények, melyek nagyon is alkalmasak, ha autonom jogainkat és felekezeti jogainkat és felekezeti érdekeinket, a tanügy terén megóvni kívánjuk, új, még pedig kemény próbának tenné ki, a már sokszor igénybe vett hitbuzgóságunkat és áldozatkészségünket; ámbár hálásan kell megemlítenünk azt, hogy az állam kész kezünkre dolgozni és minket szegénységünkben állami segélylyel támogatni.

Én tehát, midőn ma ez idők során át viselt esperesi hivatalomtól búcsúzom, nemcsak nagy idők emlékeivel térek vissza magányomba, de visszatérek oda hálás megemlékezéssel szeretett kartársaimra is, kik velem együtt

ezen évek során hivataloskodtak és közreműködtek azon, hogy ezen egyházmegyében a jórendet és békét fentarthattuk, s minél kevesebb foglalkozást adhattunk konzisztoriumunknak.

A legutóbbi év sem maradt meddő, de sőt inkább oly mozzanatokról tehetek jelentést, melyek az egyházmegyei közgyűlés érdeklődését lekötni alkalmasak.

Jelentem mindenek előtt, hogy a mult év szeptember hó 17-én Balassa-Gyarmaton egyházmegyénk képviselőiben Ő cs. kir. apostoli Felsője előtt megjelentünk. Küldöttségünkhöz a pestmegyei, honti és zólyomi esperességből is többen csatlakoztak. Főtisztelendő Sárkány Sámuel bányakerületi püspök úr volt szives hódolatunkat Ő Felsője előtt tolmácsolni. Ő Felsője küldöttségünket nem csak kegyesen elfogadni, de egyházmegyénk összes hiveit királyi kegyelméről biztosítani is méltóztatott.

A mult év Szent-István napján Salgó-Tarjánban voltam. E nagy nemzeti ünnepen nagy és örömteljes ünnepet tartott a salgó-tarjáni egyház is. Tornyt és 3 harangját avattam föl ez ünnepnapon az Úrnak szolgálatára. Bemutatta e napon az újonnan hozott orgonáját, 100 méternyi magaslaton fekvő templomához felvezető (1000 példány) kőlépcsőjét, harangállványát, fűtőkészülékét és renovált templomát. Ezeknek láttára eszembe jutottak Urunk Üdvözítőnknek Máté ev. XVII. 20. versében feljegyzett ama szavai: „Mondom néktek, ha annyi hitetek volna, mint a mustár mag, mi sem léssen lehetetlen néktek.“ Ezen egyház 25 év előtt nem volt egyéb; hanem a mustár mag, 25 év alatt a hitbuzgalom és hitszeretet, és az egyházhoz való ragaszkodás által fejlesztve, úgy lélekszámát, mint berendezését tekintve elmondhatjuk, hogy egyházmegyénk minta egyháza. A Weissenbacherék: Endre és János, Gáber Frigyes egyházfelügyelő és különösen az egyháznak tevékeny lelkésze: Rutkay Sándor elévülhetlen érdemeket szereztek magoknak ezen egyházban.

Mult év december 19-én, Advent 2-ik vasárnapján a hős király, Gusztáv Adolf, születésének 400-os emlékét ünnepeltük, összes egyházközségeinkben.

Mult év október havában Mikula Endre losonczy ev. tanító az egyház és a város tisztelete és szeretete által környezve; hivataloskodásának 50 éves jubileumát ünnepelte.

Nagys. Desewffy Ödönné szül. Desewffy Rózi és mélt. gr. Dégenfeld Lajosné szül. Desewffy Ilona úrnők, boldogult édes atyjuk emlékére a vanyarci templom javára 1000 frtnyi alapítványt tettek Desewffy Ottó alapítvány czímen, oly kikötéssel, hogy ezen összeg kamatai egyedül a vanyarci templom fenntartására legyenek fordíthatók.

Nagytiszt. Simko Frigyes alesperes, balassa-gyarmati lelkész, balassa-gyarmati határban fekvő szőlőjét lelkész utódjainak, könyvtárát az alsó-nógrádi lelkészeknek, Luthernek eredeti kateját az esperességi könyvtárnak hagyományozta. Áldja meg őt, még poraiban is, a kegyelemnek Istene!

A dunáninni kerület érdemült felügyelője ő nagym. Szentiványi Márton úr élete 80-ik évében lett Liptószentiványban eltemetve. Nyugodjék békében!

Istenben boldogult magas kora miatt már a mult évben egyházkerületi felügyelői állásáról lemondván, helyébe

egyházmegyénk érdemdús felügyelője nagyságos Laszkáry Gyula úr lett az egyháznak bizalma által a dunáninneri kerület felügyelőjének megválasztva. Éltesse őt a jó Isten hosszú éveken át, fokozza erejét, hogy egyháza szolgálataiban meg nem lankadva, de mind végig hűségesen kitartva maradandó emléket emeljen magának ág. hitv. ev. egyetemes egyházunkban.

Midőn ezt némi büszkeséggel jelentem, más részről lelkem egész örömeivel hozom a nagytt. egyházmegyei közgyűlésnek tudomására azon örvendetes eseményt, hogy a balassa-gyarmati ev. egyházközség folyó év június 9.-én, szentháromság vasárnapján, lelkészül méltós. és főtiszt. Baltik Frigyes, lipót-szent-miklósi ev. lelkészt és a dunáninneri kerület püspökét választotta meg. S ő méltósága a balassa-gyarmati egyháznak ezen osztatlan bizalma előtt meghajolva, mint ő maga is írja, személyes érdekét a közérdeknek alárendelve a meghívást elfogadja, július végével vagy augusztus elején lak- illetve székhelyét Balassa-Gyarmatra teszi át. Legyen áldott eljövetele, mert hiszszük, hogy az Úr nevében jön hozzánk.

Jelentem továbbá, hogy turicskai testvérünk Pohánka Géza, Csővárira magyarosította vezeték nevét.

Szűgyi testvérünk Vladár Viktor érdemült alesperes az alsó-nógrádi lelkészi értekezlet 25. éves történetét írta meg.

A závadari egyházhoz tartozó Tót-hartyán tanítója jövedelmének emelése céljából 41 frtot, Alsó-Bodony 5 évre, de csak is Kaczián Gyula tanító személyére 59 frt állami segílyt kapott.

A Zsedényi-féle ösztöndíjban Molnár Gyögy nagylami tanító részesült.

A tanügy állapotáról a körnöki szék jegyzőkönyve fog jelentést tenni.

Itt csak is azon kellemetlen körülményről kell említést tennem, hogy iskoláinkat, daczára annak, hogy tanítóink jövedelmét kevés kivétellel 300 frtra emeltük tanítókkal ellátni nem tudjuk.

Voltak szegény gyülekezeteink: teszem, Lapújtó, a melyekben a tanítás az egész tanév alatt szünetelt s tartok tőle, hogy a baj fokozódni fog, mert az államszegély csakis oly feltétel alatt adatik, ha a segélyzendő iskola okleveles tanítóval láttatik el. Ilyeneket pedig nem 300—400 frtos jövedelmű, de még busásabban dotált állomásokra sem kapunk.

A losonci állami tanító-képző-intézetben a mult tanévben a 4 osztályban 26 ev. vallású növendékünk volt, ezek közül a 4-ik osztályban 3, kik közül az egyik a képesítő vizsga elől betegsége folytán vissza lépett, a többi kettő, Gabrienyi Samu és Fariczán Samu, az összes tanuló társaikat fölülmulva, mindenkől kitünő osztályzatot nyertek.

Jelentem továbbá, hogy a földmunkaváltság egyházmegyénkben hová tovább, annál nagyobb tért hódít; a legközelebbi időkben, Ozdin, Poltár, Uhorszka községek váltották meg a földmunkát, Alsó-Bodony pedig munka váltsági alapot gyűjt.

A bonyhádi (előbb szentlőrinczi) evang. algymnázium, negyedszázados ünnepe. Tolnavármegye igen sokat szenvedett a török-járom alatt; a magyar faj egészen megfogyott s a néptelen pusztaságot Németországból népesítették be a birtokosok, köztük a híres Mercy gróf tábornok, Apponyi Antal gróf s ezeknek kedves embere, Szenczei Bárány

György, sárszentlőrinczi ev. lelkész, Mercy tábornok Tolnavármegye benépesítéseért — a mint ezt Horváth Mihály Magyarország történetének 5. köt. 32. lapja írja — az ország hálájára tette magát érdemessé. Méltó e hálára Szenczei Bárány György is, az egyszerű ev. pap, mert Mercy az ő telepítvényei felállításában Bárány tanácsával élt. Mercy a Bánát benépesítése végett a németországi tartományokból lejöött népséget Tolnán megállította, őket — mint Balassa szentlőrinczi lelkész magát kifejezi — mustra alá vette s az evangélikusokat a maga részére visszatartotta s azokkal urodalmát benépesítette, Bárány pedig a sok német ev. egyházközséget szervezte. Mercyt Károly király ad audiendum verbum regium Bécsbe idézte, s mind azért hogy a Bánát benépesítésére szánt németiséget a rendes helyre mind el nem eresztette, mind pedig, főképp azért, hogy a „rút eretnekeket,“ a kiket az ördög úgy is elvisz, különösen kiválasztotta és ezáltal hozzájuk vonzó hajlandóságát kinyilatkoztata, keményen megdorgáltatott, Mercy magát ekkép mentette: „Tolnavármegye szintén Magyarországhoz tartozik, következésképp Felségedé s ép oly pusztá, mint a Bánát s így benépesítése szükséges. A mi azt illeti, hogy a protestánsokat válogattam ki ide, ez azért történt, mert a protestáns nép értelmesebb és szorgalmasabb mint a kath. parasztság, mely a sok ünnepek miatt az év egyharmadát elhenyéli. Egyébiránt, ha a protestánsokat az ördög csakugyan elviszi, ez az uralkodónak, miután azt meg nem akadályozhatja, mindegy lehet, akár Tolnában, akár a Bánátban történjék is meg.“ Ezen szabad kifejezéseit a grótnak az udvar, minthogy ily jó vezére nagy szüksége volt, elnézte, de szintígy elnézte a a szegény protestánsok üldöztetését is.

1715-ben csak hét evang. egyházközség volt Tolnavármegyében: Sárszent-Lőrincz és Szokoly magyar, — Varsád, Mányok, Tormás, Gyönk és Györköny, — német-nyelvű. Nemsokára megalakult a tolna-baranya-somogyi Egyházmegye többi, ma már 35 egyházközsége is, melyek nagyrészt német nyelvűek. E hazafias Egyházmegye mindjárt kezdetben a magyar nemzeti szellem ápolására gondolt; első feladatának ismerte, hogy az iskolákat a magyar nyelvben jártas tanítókkal lássa el, kik a németiségbe a magyar haza szeretetét csepegtessék. Ezen iskolát — így ir Szentlőrincznek egykori híres lelkésze, Balassa János — a végből állítá fel az esperesség és Szentlőrincz, hogy abban iskolatanítókat képezzen. Lágler György kis-tormási ev. lelkész tette ez értelemben az indítványt még 1798-ban. 1803-ban a Szentlőrinczen tartott esperességi gyűlésen határozták el, hogy Novák mekényesi- és Lágler kis-tormási lelkész pénzt szedjenek össze. Novák gyűjtött 802 frt 12 krt., Lágler 606 frt 31 krt. Ezen összeg Nagy István szentlőrinczi lelkész-püspöknek elküldetett és az algymnázium alapjára szenteltetett. Az épület 1806-ban Szentlőrinczen, nagyobb rész ezen egyházközségnek költségével Nagy István kormányzata után felállítottatott. Legelső professornak az 1807 esztendőben Barla Mihály hivatott meg. Utána jött Unger, Druglányi, Haag és Lehr András (Lehr Andrásnak Szentlőrinczen született fia volt a korán elhunyt tehetséges költő és pozsonyi tanár, Lőrinczi (Lehr) Zsigmond és Albert (akad. I. tag és bpesti tanár.) Lehr András tanította itt Szentlőrinczen Petőfit, ki ez iskolának két éven át 1831/2 és 1832/3-ban volt tanítványa és a később európai hírűvé lett orvost, Dr. Balassa Jánost, Balassa János lőrinczi lelkésznek fiát és szintén lőrinczi születésű Zsivora Györgyöt, a nagy emberbarátot, ez iskolának is utóbb egyik hathatós pártfogóját. Lehr András után, ki később Sopronba hivatott tanárnak, tanítottak még az iskolában Ritter K., Láng Frigyes, Lehr Albert, Jánkó D., Tamer J. és Vieszner Boldizsár. A jelenlegi tanárok: Gyalog István, igazgató, Marhauser Imre (több éven át volt igazgató), Kirchner Károly, Forberger László, Beke Andor és Faik Henrik.

Az iskolát Szent-Lőrinczről 1870-ben Bonyhádra helyezték át. Itt izmosodott meg ez intézet s a németiség

között itt terjeszti nemcsak a tudományt, hanem a magyar nyelvet és szellemet is. Míg Szentlőrinczen a tanulók száma évente alig haladta meg a 30-at, Bonyhádon ma már 200-on felül van a tanulók száma. Méltó a följegyzésre, hogy az iskolát, mint a tolna-baranya-somogyi Esperesség iskoláját az esperességbeli egyes egyházközösségek, lelkészek és tanítók évenkénti önmegadóztatás által tartják fenn, a már hatalmasra nőtt tőkéen kívül. E tőke ma már 40000 frton felül van, — az állam ad évenként egyelőre kétezer forintot, — Tolnavármegye ad a jövő évben milleniumi adományul ötvénezer frtot. A tápintézet tőkéje tizenhat-ezer forint a tanári nvugdijalapé 10700 frt; ezenkívül van többféle (Fördös-, Balogh- s Petőfi-) stipendium; a tornacsarnok 8000 frtba került. A gyönyörű iskolaépület mellett (melyben a tantermeken, szertárakon, rajztermen, tápintézeti helyiségen, tornacsarnokon stb. kívül három tanár számára van négy-négy szobából álló szép lakás) terül el az árnyas nagykert.

Nagy érdeme van ez iskola körül Marhauser és Gyalog tanárnak. Marhauser virágoztatta fel az intézetet s Gyalog gyümölcsözteti azt; Marhauser vetette a széles erős alapot, Gyalog tetőzi be az épületet, s ketten teszik fel reá a koronát. Sokan mondjuk: mindkettőnek „Fény nevére, áldás életére!” A többi tanár is hivatása magaslatán áll s dicséretes buzgósággal s szakavatottsággal tölti be a fontos működési tért. Forberger a tornát és rajtot kitűnően tanítja, saját uszodájában is edzi a tanulókat.

Bonyhádnak szép vidéke, egészséges, jó levegője van; a német fiú itt megtanulja a magyar, a magyar pedig a német szót.

Az ünnepély fényesen sikerült jun. 24. és 25.-én. A közléről és távolból összesereglett ünneplők közt ott voltak: Perczel Dezső belügyminister, Zsilinszky Mihály kultuszministeri államtitkár a kormány képviselőjében, Perczel Gyula, Nádosy Kálmán esp. felügyelő, Bauer Adolf főesperes, Támer, Sántha, Graf, Guggenberger, Wiesner, Thomka stb. lelkészek, Döry Pál, Madarász Elemér, Tolth Ödön, Gömbös, Fördös Vilmos, Kurcz Vilmos, Dr. Láng Frigyes, Dr. Moldoványi István, Thiringer stb. urak s a volt tanítványok közül számosan.

Június 24.-én a rajzkiállítás megsejmlélése után a disztornázás következett, melyet Forberger tanár kiváló szakavatottsággal vezetett. Utána a zene és szavallati előadás keltett tetszést a szép számmal megjelent hölgyközönség körében is.

Másnap folyt le a főünnep istentisztelettel, melyen az imát Marhauser tanár, az egyházi beszédet Támer al-esperes tartotta a négyes kar megható éneke mellett. Ezt követte a lefolyt 25. év történet ismertetése Beke Andor tanártól előadva. Ezután Sántha Károly következő ódáját szavallta Faix A. tanár:

A bonyhádi evang. algymnázium negyedszázados ünnepére.

Kikelt a mag. Köszöntlek, lombos erdő,
Mit Lőrincz plántált, Bonyhád öntözött.

Jelenre vált az álmódott jövőndő,
Múzsák fészkelnek ágaid között.

Oh szent berek te, itt pelyhedzett szárnya
Fülemilénknek, zengvén a tavaszt;
Álmából a nép fölkel s „Talpra” álla —
Dala most is hív, most is halljuk azt.

Versenyre hív, hogy észszel, kézzel áldozz,

Hogyha szivedben honfítúz lobog:

Az ezredéves hirnév templomához

Kellenek izmos, élő oszlopok.

Nézd, Libanonnak czédrusából épül

Bölcs Salamonnak fényes temploma:

A magyar ifjúságnak erdejéből

Erősbödik a magyarok hona.

Magyar ifjúság, nemzetem virága,

Nőjj, teljesedjél őseid nyomán;

Nem vész el a nép, nem hull éjszakába,
Kit táplál földi s égi tudomány.

Nép, melyet szép, jó és igaz vezérel,

Nép, mely Istent fél és hazát szeret,

Nép, mely küzd s úgy száll szembe a veszélylyel:

Méltó, hogy éljen minden nép felett.

Ha mi akarjuk — és akarjuk: élünk,

Életre hívta Isten a magyart;

A népek versenyén ki birna vélünk,

Ha élesül az ész s nemcsak a kard.

Az iskolák az észnek mivelői,

S szívnyemesítés melegágyai;

Ennek vagyunk most boldog hirdetői,

Az iskolát jöttünk mi áldani.

Jöttünk, hogy áldjuk a szent magvetőket,

Kik porlanak bár, szép emlékek él;

Jöttünk, hogy áldjuk a hű jóltevőket,

Kik által egyház s haza fényre kél.

Áldás fejökre, a kik itt nevelnek,

Áldás nevékre, kik neveltek itt;

Mi mély, mi forró hálát érdemelnek,

Kiknek keze nyit, plántál s nemesít.

Áldás reátok, itt e déli szélen,

Magyar nyelvünknek apostolai!

A ki magyar, mind magyarul beszéljen,

S mi leszünk az Isten ostorai.

Döngeti váltig a kaján irigység

Alkotmányunknak sziklafalait;

De mi az ellent visszaverjük ismét —

Erőnk a jog, a tudomány s a hit.

A tudománynak, Istennek, hazának

Áldozni, szent hely, meg ne szünj soha!

Elj, nőjj, virulj — imáink égbe szállnak —

Oh veteményes kertünk, iskola!

A kegyelet, az öröm és a hála,

Téged csókolva, ül ma ünnepet,

S nézvén jövődnek fényes csillagára,

Legjobb erőnket szenteljük neked!

Ezt az igazgató záróbeszéde, az ösztöndíjak kiosztása és a hymnus eléneklése fejezte be.

Az ünnepség bevégezte után az előkelő nagyközönség jelenlétében Zsilinszky államtitkár tartott nagyhatású, magvas, gyönyörű beszédet, kiemelve, hogy e lefolyt szép ünnep nem csupán Bonyhád nagyságának s ezen intézetet fentartó egyházmegye erejének örömmünnepe, hanem örömmünnepe minden magyar embernek, a magyar kultúra minden lelkes hívének; az iskolát biztosította a magas kormány jóakaratu támogatása felől s annak, mint a mely nemzeti missiót teljesít, fényes jövőt jósolt. Riadó éljenzés és taps kísérte a beszédet.

VEGYESEK.

— **Lapunk érdekében** kérjük kedves Tiszt-társainkat, szíveskedjenek a körükben történő eseményekről, különösen egyházi gyűléseikről idejekorán és kimerítően tudósítani. — Ezzel nemcsak a lapnak tesznek szolgálatot, hanem ev. egyházi közönségünknek is.

Olvasóinkat előfizetéseik megújítására, hátralékosainkat tartozásaik törlesztésére kérjük.

Szerkesztőség.

— **Értesítés.** A magy. Prot. Irod. Társaság tagjainak tisztelettel jelentem, hogy a f. é. július hó 1-én tartott közgyűlés által megválasztott titkárnak Nt. Szóts Farkas theol. igazgató úrnak (IX. Pipa u. 23.) és t. Bendl Henrik pénztárnok úrnak (Budapest IV. Deák tér 4.) a társaság titkári és pénztári hivatalát átadtam s ennél-

fogva f. é. július hó 1-től kezdve a Társaság szellemi ügyeit érdeklő dolgokban méltóztassanak Nt. Szóts Farkas úrhoz fordulni, míg a tagsági díjakat Tek. Bendl Henrik úrnak küldeni. Budapest. 1895. július 2-án. Tisztelettel Kenessey Béla, Prot. Irod. Társ. volt titkára.

— **Értesítés.** A Hornyánszky céggel való megállapodás szerint ezenel értesítem azokat, kik az ev. zsinat története című munkámra előjegyezték magokat, hogy a kik akár vászon (50 kr.), akár bőrtáblát is (1 frt) megrendelnek s az összeget előre beküldik, — ha legalább 100 bekötési tábla rendeltek, — az előfizetők e munkát u. a. áron bekötve fogják kapni. — Minthogy eddig csak 40-en rendeltek bekötési táblát, felkérem a tisztelt előfizeteket, hogy ezen előnyt felhasználni s a bekötési tábla összegét mentül előbb beküldeni sziveskedjenek. Théb usz János.

— **A theol. Akadémia nagy napjai.** A folyó tanév vége a pozsonyi theol. Akadémiának sok örömet hozott. — A szakvizsgákon, melyek jun. 24—27-ig tartattak s Zelenka Pál püspök úr elnökölt, szép sikerrel vizsgázott le az intézetnek 8 növendéke, kiket a tanári karral együtt, mintegy utolsó áldomásra maga köré gyűjtött a szakvizsgálók bölcs és buzgó elnöke. Kedves napok voltak ezek kedves estékkel. Pénteken f. hó 28-án tartotta a nagybizottság tanárválasztó közgyűlését, a Schneller István egyetemi tanár eltávazásával megüritült bölcsészeti tanszék betöltésére. Tanárul egyhangulag Stromp László eddigi akad. magán tanár lett megválasztva. Adja Isten, hogy az ifju tanerőbe helyezett remények valósulást érjenek.

— **Jótekonyság Acsán.** B. Prónay Rózsa és Irma ő Mtságaik a templomba egy diszes csillárt adtak, mely nagypénteken, a magyar passiót adatott át a használatnak. Ugyan csak az ő alapítványuk kamatjából a szegények 117 frt 85 krt kaptak. B. Prónay Gábor úr, a nyári menhelynek szánt udvart 21 frton felüli költséggel bekerítette. — B. Prónay Dezső egyet. felügyelő úr a templomot saját anyagával, az alapítványi kamatból csak 50 frtot vévén igénybe, kívülről egészben kimeszeltette. Ugyan ő a tanítói istálló befedéséhez zsopot adott. Végre a nyári gyermek-menhely 3 havi költségét, illetőleg a választandó dajka fizetését sajátjából fedezte. — Bárá Prónay Gáborné, sz. Gf. Teleki Anna ő Mtsga, a szilveszter-esti magyar istentiszteletre 7 csomag gyertyát adott. Ugyan ő a vizsga után tartott gyermekmajálison 6 frt árú kendőt és enni valót osztatott szét. — Az anyagyházban két egyház tag 4—4, a leánygyülekezetben szinte két hívünk 4—4 szál gyertyát adott az oltárra. — Új-Pest szelvényeiért a köznép 5 frtot adott. A merényi tüzvész által sújtott lelkész s tanítók számára sürgősen 56 frtnyi segélyt nyújtottak a buzgó hivek.

— **Lelkészi avatás.** Julius 3 án d. e. 10 órakor Pozsonyban Főtisztelendő Baltik Frigyes úr az Úrnak szőlőjébe három ifju munkást avatott fel, nevezetesen: Posch Sándort, Nt. Posch Frigyes levéli — Bárent Tivadart, Nt. Vannay László miavai, és Chalupka Jánost — Trsztyénszky Ferencz pozsonyi lelkész urak oldalához segédlelkésszé. — Áldja meg az Úr e művet, melyet escelekedett mi bennünk, hogy e három ifju testvérünk munkája az ő Anyaszentegyházának felvirágzására szolgáljon.

PÁLYÁZATOK.

A dunántuli ág. hitv. ev. egyházkerület soproni főiskolájának bölcsészett-theologiai intézetén betöltendő történeti-theologiai tanszékre pályázat hirdettetik.

E tanszékkel az egyháztörténet, dogmatörténet és bölcsészettörténet előadása s a főiskolai főgymnasium néhány osztályában a vallástan tanítása van egybekötve. A bölcsészettörténet előadásáról azonban a jövő tanévre gondoskodva van.

A tanszék segédtanárral töltetik be, egyelőre egy próbaévre 1000 frt. fizetéssel. A megválasztott a próbaév sikeres eltöltése után segédtanári minőségében véglegesítettetik 1000 frt. fizetés és 200 frt lakbérrel; a véglegesítéstől számított két év múlva pedig, ha ez idő alatt a theol. tanári oklevelet megszerezte, a rendes tanári fizetés élvezetébe lép (1300 frt. fizetés, 300 frt lakbér és 100 frtos ötödéves pótlék). A bölcsészett-theol. intézetnek saját rendezett nyugdíjintézete van, melynek a megválasztott köteles és jogosult tagja. Az ötödéves pótlék- és a nyugdíj-igény idejébe a segédtanári minőségben töltött évek is beszámíthatnak.

Ez állásra magyar honpolgári joggal bíró, ág. hitv. ev. tanárok és lelkészek, illetőleg tanár- és lelkész-jelöltek pályázhatnak. A folyamodványok a kellő okmányokkal, nevezetesen a történeti-theologiai képzettséget igazoló bizonyítványokkal felszerelve s a dunántuli ág. hitv. ev. egyházkerület főiskolai nagy bizottmányához intézve, f. év. július hó 20-ig a soproni bölcsészett-theol. intézet igazgatóságához Sopronba küldendők.

Sopron, 1895. június 19-én.

Takáts Dénes,
főisk. felügyelő.

Az iglói ág. hitv. ev. polgári leányiskolánál betöltendő tanítónői rendes állásra ezenel pályázat hirdettetik. — A f. é. szeptember hó 1-jén elfoglalandó állásra oly ág. hitv. ev. és ev. ref. tanítónők pályázhatnak, kik a nyelv- és történelmi szakcsoportból képesítést nyertek.

Az állás jövedelme: 600 forint évi fizetés, 150 frt lakbér — 20 köbméter tüzelőfa, illetőleg annak köszvényben vagy készpénzben való egyenértéke, — a III-dik osztály növendékeitől járó névnap pénz- és a felvételi- és magánvizsgadíjakból befolyó összegnek egy-egy rendes tanerőre eső része.

Hivatalban levő rendes tanítónők véglegesen, — hivatalban nem levők próbaévre alkalmaztatnak.

Kivánatos a német, esetleg a francia nyelv tanítására szükséges képzettség.

Az oklevéllel, egészségi bizonyítvánnyal és egyéb okmányokkal felszerelt folyamodványok f. é. augusztus hó 10-dik napjáig alólirt egyházfelügyelőhöz küldendők be.

Kelt Iglón, 1895. június hó 23-án.

Topscher György,
az iglói ág. hitv. ev. egyház felügyelője.

Az iglói ág. hitv. ev. népiskolánál betöltendő rendes tanítói állásra, — melylyel 600 frt évi fizetés, 150 frt lakbér, 40 köbméter tüzelőfa, illetőleg annak köszvényben vagy készpénzben való egyenértéke és a II-dik osztály növendékeitől járó tandíj- (helybeliek 4 frt. — vidékiek 8 frt) és névnapipénz van egybekötve, ezenel pályázat hirdettetik.

A f. é. szeptember hó 1-én elfoglalandó állásra, melyre hivatalban levő rendes tanítók véglegesen, — hivatalban nem levők próbaévre alkalmaztatnak, — ág. hitv. ev. néptanítók pályázhatnak.

Megkivánatik a tornatanításban, valamint a kántori teendőben való jártasság, minthogy a megválasztandó szükség esetében a kántort helyettesíteni, illetőleg az orgonálást és kántori teendőket végezni tartozik.

A tanítói oklevéllel, egészségi, valamint a német nyelvbeni jártasságot és képzettséget kitüntető bizonyítványokkal és egyéb okmányokkal kellőleg felszerelt folyamodványok f. é. augusztus hó 10-dik napjáig alólirt egyházfelügyelőhöz küldendők be.

Szepes-Igló, 1895. június hó 23-án.

Topscher György,
az iglói ág. hitv. ev. egyház felügyelője.